

בית פרת
מדרשה ישראלית

בצל סוכתנו

יוסי בן הרוש

סוכות הוא חג מאוד קונקרטי. אנחנו בונים סוכה, נוטלים ארבעת המינים ומחוברים מאוד למציאות ולאדמה. אבל מחלוקת מעניינת בגמרא שמתגלגלת הן לכתבי הפוסקים ההלכתיים והן לכתבי המקובלים והחסידים מציירת את סוכות בגוונים קצת אחרים.

האם סוכות הוא חג של פטיש ומסמר או שאו אולי הוא חג של עננים וניסים?

המקרא מתאר את הסיבה לחג הסוכות כרצון של האל להנציח את הישיבה בסוכות של בני ישראל בצאתם ממצרים:

לְדַרְתֵּיכֶם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגוּ אֹתוֹ. בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֻּכֹּת. לְמַעַן יִדְעוּ דַרְתֵּיכֶם כִּי בַסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מַעְדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
(ויקרא, פרק כג, לט-מג)

אֶךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגוּ אֶת חַג ה' שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שְׁבַתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שְׁבַתוֹן. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עֵבֶת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים. וַחֲגַתֶּם אֹתוֹ חַג לַה' שִׁבְעַת יָמִים בְּשָׁנָה חֻקַּת עוֹלָם

התלמוד הבבלי דן במהות הנס אותו רוצים להנציח ומציג מחלוקת

דתניא "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" ענני כבוד היו דברי ר' אליעזר. ר' עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם.

(בבלי, מסכת סוכה, דף יא, ע"ב)

מדוע חלוקים ר' אליעזר ור' יהושע? מהי שורש מחלוקתם?

ננסה לרדת לשורש המחלוקת על פי ספר הזוהר. הזוהר כותב כך:

תרגום: כל מי שיושב תחת צל האמונה מנחיל חירות לו ולבניו לעולמים.

(ספר הזוהר)

כל מאן דיתיב תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבניו לעלמין, ואתברך ברכתא עלתא...

מהו "צל האמונה"? האם הוא תיאור של ענני הכבוד הניסיים או תיאור מוחשי של הצל שעשו הסוכות בזמן המדבר?